

Nejat ADAY

Istanbul Üniversitesi
Hukuk Fakültesi Medenî Hukuk
Anabilim Dalı

AVUKATLIK HUKUKUNUN GENEL ESASLARI

**Avukatlık Kanunu
Avukatlık Asgari Ücret Tarifeleri**

Yayın No : 448
Hukuk Dizisi : 200

1. Bası - Mayıs1994 / İSTANBUL
2. Bası - Ocak 1997 / İSTANBUL

ISBN 975-486-345-8

Beta BASIM YAYIM DAĞITIM A.Ş.
Himaye-i Etfal Sok. Talas Han 13-15
Tel : (0-212)528 13 20 - (0-212)511 54 32
Fax : (0-212)513 87 05
Cağaloğlu-İSTANBUL
Dizgi - Baskı - Cilt : Beta Basım A.Ş.

M. KEMAL OĞUZMAN'ın aziz hâtırasına...

Bu gülümseyiř sürecek
Bu hüzünlü bakış
Kırışık çizgiler, hicranların
Bu ezgi bitmeyecek

İthaf'a dair birkaç söz:

Hoca'yı, "Prof. Dr." sıfatı ile sınırlamak istemedim. O, gerçek bir âlimdi; eserleri ilminin belgeleri olarak zaten tanıklıklarını sürdürecektir. Ama belki de daha önemlisi, o, iyi bir insandı; kelimenin tam anlamıyla "iyi bir insan". Bizler, onu hep hayırla ya'dedecek sevgili öğrencileri, ondan sürekli iyilik gördük, iyilik öğrendik. İyilik, zıt bir kavramın belirleyiciliğine ihtiyaç duymayan, bizzatî güzel bir vasıftır. Eskiler buna "hüs-ü mücerred" derdi, yani varlığın her köşesine yayılan, her kuytusuna sokulan soyut güzellik! Hocanın sevgiyle bakan küçücük gözlerinde hâlâ bu güzelliği seyrediyor hayâlim. Bu dağdağalı dünyadan ayrılışının hüznü arkasından düşünüyorum onu. Yine masasında, dikkatli, hiçbir yorgunluk eseri göstermiyor, gözlerini dünyaya yeni açan bir çocuğun merakıyla araştırıyor, sorguluyor ve öğreniyor. Yüksek lisans ve doktora kurlarında bilim adamı olmanın yollarını hiçbir zaman kırıcı olmadan, en ince ayrıntısına kadar idrak etmeye çabalıyor. Düşüncenin derinliğini gösteren bir soru ile karşılaştığında ışıltılı parlıyor gözleri. Lütufkâr, bildiklerini aktarmakta hep cömert, sıkıntıya düştüğümüz anlarda devamlı yardımsever. Ve her büyük gibi, semânın yalnız gezen yıldızlarından. Bir yönetici olarak da bilgili ve âdil öte yandan; yani iyi. Değerlendirmelerinde hep dürüst ve samimi. İthafın altına aldığım, rahmetli babam için yazılan dizeler onu da anlatıyor. Evet, bu ezgi bitmeyecek! Onun hâtırası, düşünüldüğünde hep iyilik neşreden bir hazine olarak kalacak. Eğer var ise, bizim iyiliklerimizden önemli bir bölümü de onun hesabına yazılmalı! Kötü yanlarımız, bizim yeteneksizliğimizden.

Hoca'ya minnet ve rahmet...

BİRİNCİ BASIYA ÖNSÖZ

Genç ve yetenekli kardeşim Nejat Aday "Avukatlık Hukukunun Genel Esasları" adlı eserinin teksir edilmiş ilk nüshalarından birini bana verdiğinde, büyük bir zevkle okudum. Genç yazarca, bana, gerekli göreceğim değişikliklerin yapılması konusunda yetki de verildi. Belirteyim ki, bu yetkiyi kullanma gereksinimini hiç mi hiç duymadım.

Gerçekten, Nejat Aday'ın bu eserindeki düşüncelerine katılmıyor olunabilir. Ama, eserin baştan sona çok güçlü bir yapıya sahip ve çok ciddi bir araştırma ürünü olduğu hemen dikkati çekmektedir.

Nejat Aday "avukatlık" kavramını yalnızca hukukumuzdaki düzenleme çerçevesinde değerlendirmekle kalmamış, İsviçre ve Alman hukuklarından da yeterli biçimde yararlanmış. Şimdiye kadar, avukatlık mesleğinin, mesleğe kabul şartlarından başlayarak, avukatlık ücreti sözleşmesi ve avukatın hukukî sorumluluğundan geçerek, adlî yardıma kadar, bu denli titizlikle incelendiğine tanık olduğumu anımsamıyorum.

Bu eserin, avukatlık mesleğine başlamak üzere olan genç hukukçular kadar, bu meslekte yoğrulmuş ve yıllarını bu mesleğe vermiş olanlar tarafından da mutlak surette edinilmesi ve gelecek anlamda bir baş ucu kitabı haline getirilmesini hararetle öneririm.

Birkaç yıl önce, Nejat Aday'ın Adalet Yüksek Okulu öğrencileri için hazırladığı "Avukatlık ve Noterlik Mevzuatı Ders Notları" adlı teksirini de ilk okuyanlardan biriydim. Bu teksiri öylesine beğenmişim ki, kendisinden önsöz yazmama izin vermesini rica etmişim. Nejat Aday da her zamanki nezaketi ile bu ricamı kırmamış ve böylece bir ders teksirine, belki de ilk kez, tarafımdan bir önsöz yazılmıştı.

Birkaç yıl önce yine büyük bir zevkle okuduğum teksirden, bugün, böyle bir esere ulaşılmış olması, Nejat Aday'ın çıraklık dönemini çoktan geride bıraktığının tartışmasız bir kanıtıdır.

Nejat Aday'ın daha önce yayınlamış olduğu "Taşınmaz Mülkiyetinin Naklinde Muvazaa" adlı eserinde ve çok sayıdaki makalesinde ortaya koyduğu araştırma ciddiyetini, bu eserde de yoğunlaştırarak sürdürdüğünü söylemek yerinde olacaktır.

Sevgili Nejat, bizi hep güzel çalışmalarına alıstırdın. Bundan böyle, hep iyi olmak zorundasın. Bilesin ki, artık kötü, hatta vasat bir çalışma yapamazsın.

Seni yüreктen kutluyor, başarılarının devamını diliyor ve bekliyor, teşekkürlerimi sunuyorum.

Prof. Dr. Halûk BURCUOĞLU

İKİNCİ BASIYA ÖNSÖZ

Birinci basının yayımlanmasından kısa bir süre sonra tükenmesine rağmen ikinci basının biraz gecikmesi gerekti. Burada gecikmenin sebeplerini saymak pek anlamlı olmazdı, bu yüzden ikinci basıda neler olduğunu kısaca özetlemekle yetineceğim.

Eserin, sayın avukat Ahmet İyimaya'nın Ankara Barosu Dergisi'nin 1993/6 sayılı nüshasında (s. 243-244) yer alan övgüleriyle hocam Prof. Dr. Halûk Burcuoğlu'nun birinci basının önsözünde ifade ettiği takdirlerine ne kadar layık olduğunu bilemiyorum. Ama itiraf etmeliyim ki, bu övgüler ikinci basıyı hazırlarken zaman itibarıyla hiç de müsait olmadığım halde beni azamî ölçüde özen göstermeye yöneltti. Yine de, eserin içeriğinde arzu ettiğim ölçüde kapsamlı yenilikler yapmadım. Özellikle "Avukatın Disiplin Hukuku", çalışmada önemli bir boşluk olarak kalıyor. Belki de bu konunun Ceza Hukuku uzmanlarınca ele alınması isabetli olacaktır.

Çalışmamızla ilgili olarak yapılacak değerlendirmelerde, kitabın birincil amacının halen Adalet Yüksek Okulu öğrencilerinin ders notu ihtiyacı olduğu gözden uzak tutulmamalıdır. Buna rağmen kitaba avukatların da büyük ilgi gösterdikleri, ayrıca, İstanbul Barosunun düzenlediği stajyerlere yönelik kurslarda bu kitabın da salık verildiği gözönünde bulundurulurken, bazı bölümler yeniden işlenmiş, Yüksek Mahkeme uygulamasındaki değişikliklere ve gelişmelere mümkün olduğunca yer verilmeye çalışılmıştır. Bu arada, İstanbul Barosu Başkanlığı'nın 25-29 Ekim 1995 tarihleri arasında Antalya'da düzenlediği Sempozyum'da tartışılan tebliğlerden de mümkün mertebe yararlanılmaya çalışılmıştır. Nihayet, avukatlık mesleğinin Vergi Hukukuna ilişkin sorunlarına, kısa da olsa yer verilmiştir.

Çalışmaya birçok dost ve meslekdaşın katkıları olmuştur; bunların hepsini burada ayrı ayrı anarak teşekkür etmek mümkün değil. Ancak, birinci basıya beni mahcup duruma düşüren bir önsöz yazan ve böylelikle benim bir önsöz yazarak kendisine teşekkürlerimi ifade etmeme de dolaylı biçimde engel olan hocam Prof. Dr. Halûk Burcuoğlu'na bu gecikmiş vefa borcumu burada ifade etmeme izin verilsin! Kendileri bir "hocalık-öğrencilik ilişkisi"nden çok, bir "ağabeylik-kardeşlik ilişkisi" içerisinde çalışmama yön vererek beni cesaretlendirdiler. İkinci basıyı hazırlamakta olduğumu söyleyince de ilk günlerdeki heyecanı duyurarak önerilerde bulundular. Kendilerine tekrar tekrar teşekkür etmeyi yerine getirilmesi zevkli bir borç biliyorum.

Nihayet, tüm hukukçulara yararlı olmasını dilediğim bu çalışmanın ikinci basısını da üstlenen Beta Basım Yayım ve Dağıtım A.Ş.'nin sayın yöneticilerine ve özenli bir basıyı gerçekleştiren değerli çalışanlarına teşekkür borcumu bir kez de burada ifade ediyorum.

İÇİNDEKİLER

BİBLİYOGRAFYA	XV
KISALTMALAR	XIX

§1. AVUKATLIK MESLEĞİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

I. GENEL OLARAK	1
II. ATİNA ROMA ve CERMEN HUKUKLARI	2
1. Atina'da	2
2. Roma Hukukunda	2
3. Cermen Hukukunda	3
III. İSLÂM HUKUKUNDA ve TÜRK HUKUK TARİHİNDE	4
1. Genel Olarak	4
2. Osmanlı Hukukunda	5
3. Cumhuriyet Türkiyesinde	9

§2. AVUKATLIK MESLEĞİNİN NİTELİKLERİ

I. AVUKATLIĞIN DAVA VEKİLLİĞİ ve DAVA TAKİPÇİLİĞİNDEN AYRILMASI	11
1. Genel Olarak	11
2. Dava Vekilliği	11
3. Dava Takipçiliği	12
II. AVUKATIN İŞ SAHİBİ İLE DEVLET ARASINDAKİ ÖZEL KONUMU VE BUNUNLA BAĞLANTILI SORUNLAR	13
A. Avukatın Konumu	13
1. Genel Olarak	13
2. Avukatın İş Sahibinin Temsilcisi ve Mutemedi Olması	14
3. Avukatın Hâkimin Yardımcısı Sıfatıyla Oynadığı Rol	15
B. Avukatın Özel Konumu Nedeniyle Ortaya Çıkan Sorunlar	16
1. Genel Olarak	16
2. Avukatlığın Kamu Hizmeti Olup Olmadığı Sorunu	16
3. Avukatlığın Serbest Meslek Olması	19
4. Avukatın Bağımsızlığı	21
5. Avukatlık Mesleğinin Vergi Hukuku Bakımından Arzettiği Özellikler	23

§3. MESLEĞE KABUL

I. MESLEĞE KABUL İÇİN GERÇEKLEŞMESİ GEREKEN ŞARTLAR	25
A. Olumlu Şartlar	25
1. Kural	25
2. Mesleğe Kabul İçin Staj Şartı Aranmayan Durumlar	26
B. Olumsuz Şartlar	27
1. Avukatlık Engelleri	27
2. Avukatlıkla Birleşmeyen İşler	27

a. Kural	28
b. İstisnalar	29
II. MESLEĞE KABUL İÇİN TAMAMLANMASI GEREKEN İŞLEMLER	30

§4. AVUKATLIK STAJI

I. STAJ BAŞVURUSU	31
II. STAJIN YAPILMASI	31

§5. BARO LEVHASI VE AVUKATLIK TEKELİ

I. AVUKATIN BARO LEVHASINA YAZILMASI İLE İLGİLİ SORUNLAR	33
1. Avukatın Baro Levhasına Yazılma Yükümlülüğü	33
2. Baro Levhasına Yazılan Avukatın İş Ve Dava Takibi Bakımından Yetki Çevresi	33
3. Başka Baroya Nakil	34
4. Levhadan Silinme	34
a) Levhaya Yeniden Yazılabilmek Üzere Silinme	34
b) Bir Daha Levhaya Yazılmamak Üzere Silinme	35
II. AVUKATLIK TEKELİ (Anwaltsmonopol)	35
1. Genel Olarak	35
2. Avukatla Takip Zorunluluğunun (Anwaltszwang) Bulunmaması Kuralı	36
3. "Dava Ehliyeti» ve "Davaya Vekâlet Ehliyeti" Kavramlarının Birbirinden Ayrılması	36
a) Dava Ehliyeti Kavramı ve Dava Ehliyetini Haiz Olan Kimseler	37
aa) Kavram	37
bb) Fiil Ehliyeti Bakımından Yapılan Ayırımın Dava Ehliyetine Uygulanması	37
aaa) Tam Ehliyetliler	37
bbb) Sınırlı Ehliyetliler	37
ccc) Tam Ehliyetsizler	39
ddd) Sınırlı Ehliyetsizler	40
cc) Dava Açıldıktan Sonra Dava Ehliyetinin Kaybı	41
dd) Tüzel Kişilerin Dava Ehliyeti	42
b) Davaya Vekâlet Ehliyeti	43
aa) Kavram	43
bb) Davaya Vekâlet Ehliyeti Bulunmayan Kimsenin Açmış Olduğu Davanın Akıbeti	43
cc) Mümeyyiz Küçük veya Mümeyyiz Kısıtlıya Yapılacak Tebligat	44
dd) Geçerli Olarak Açılmış Bir Davada Davaya Vekâlet Ehliyeti Bulunmayan Vekilin Duruşmaya Gelmesi	45
ee) Davaya Vekâlet Ehliyeti Bulunmayan Kimselerin Muvazaalı Yollardan Alacak Devralarak Avukatlara Ait Yetkileri Kullanmalarının Sonuçları	45
4. Avukatla Takip Zorunluluğu (Anwaltszwang) Bulunan Durumlar	45
a) Medenî Usul Hukukunda	45
b) Ceza Usul Hukukunda	46
c) Davada Avukatla Temsil Zorunluluğu Hakkında Bazı Düşünceler	46
5. Avukatlık Tekeline Dahil Olmayan Durumlar	47
6. Avukatlık Tekelinin Kapsamı	48
7. Avukatlık Tekelini İhlâl Etmenin Sonuçları	51

§6. AVUKATIN MESLEKİ YÜKÜMLÜLÜKLERİ

I. AVUKATLIK KANUNUNUN SİSTEMİNE GENEL BAKIŞ	53
II. SADECE BELİRLİ NİTELİKLERİ HAİZ AVUKATLARA İLİŞKİN YASAKLAMALAR	54
1. Bazı Kamu Görevlilerine İlişkin Yasaklar	54
2. Emekli Hâkim ve Savcıların Eskiden Görevde Buldukları Mahkeme ve Dairelerde Avukatlık Yapmaktan Yasaklı Olmaları	54
3. Belli Derecede Hısmılık Bağı Bulunan Hâkim veya Savcının Baktığı Davayı Almaktan Yasaklılık	55
III. AVUKATLARIN GÖREVLERİYLE İLGİLİ YÜKÜMLÜLÜKLERİ ve AK 34 HÜKMÜ	55
A. Çeşitli Sistemlere Genel Bakış	55
B. Avukatlık Kanununun Genel Hükmü (AK 34)	56
1. Genel Olarak	56
2. Görevi Özenle İfa Yükümlülüğü	57
3. AK 34'e Dayandırılabilen Diğer Yükümlülükler	58
a. Temiz ve Açık Hukukî İlişkiler Kurma Yükümlülüğü	58
b. Usûlî Yolları Kötüye Kullanmama Yükümlülüğü	58
c. Aydınlatma Yükümlülüğü	59
d. Amaca En Uygun ve En Güvenli Yolu Seçme Yükümlülüğü	60
IV. AVUKATLIK KANUNUNDA AÇIKÇA SAYILAN YÜKÜMLÜLÜKLER	61
1. Çekişmeli Hakları Edinmek (pactum de redimenda lite) veya Bunların Edinilmesine Aracılık Etmek Yasağı	61
2. Reklâm Yasağı (Werbeverbot)	62
3. Avukatın İş Bulma Konusunda Aracı Kullanmaktan Yasaklı Olması	65
4. Avukatın Reddetmekle Yükümlü Olduğu İşler	65
a) Yolsuz veya Haksız İşler	65
b) Menfaati Zıt Olan Diğer Tarafın Vekâletini Almaktan Yasaklılık	67
c) Önceden Hâkim, Hakem, Savcı veya Memur Olarak Elkoyduğu İş Red Yükümlülüğü	69
d) Kendi Düzenlediği İşlemin Geçersizliğini İleri Sürmesi Gereken İş Red Yükümlülüğü	69
5. Büro Edinme Yükümlülüğü	69
6. Dosya Tutma ve Evrakı İade Yükümlülüğü	70
7. Sır Saklama Yükümlülüğü	72
8. Avukatın İş Reddettiğini Bildirme Yükümlülüğü	75

§7. AVUKATIN HAKLARI

I. GENEL OLARAK	77
II. AVUKATIN İŞ SAHİBİNDEN ÜCRET DIŞINDA KALAN PARASAL TALEPLERİ	77
1. Avans İsteme Hakkı	77
2. Masrafları İsteme Hakkı (Actio Mandati Contraria)	80
3. Tazminat Talebi	81
III. SAVUNMA DOKUNULMAZLIĞI	82
IV. DOSYA İNCELEME HAKKI	84

V. ÖRNEK ÇIKARMA HAKKI	86
VI. TEBLİGAT YAPMA HAKKI	87
VII. TEKLİF OLUNAN İŞİ REDDETME HAKKI	87

§8. AVUKATLIK SÖZLEŞMESİ

I. GENEL OLARAK	89
II. TEMSİL ve VEKÂLET ARASINDAKİ FARKLAR	90
III. VEKÂLET SÖZLEŞMESİNİN BENZER SÖZLEŞMELERDEN AYRILMASI	92
1. Vekâlet Sözleşmesi İle Hizmet Sözleşmesi Arasındaki Farklar	92
2. Vekâlet Sözleşmesi İle Eser (İstisna) Sözleşmesi arasındaki Farklar	94
IV. VEKÂLET SÖZLEŞMESİ İLE AVUKATLIK SÖZLEŞMESİ ARASINDAKİ FARKLAR	95
1. Ücret Bakımından	95
2. Vekil Olabilecek Kimse Bakımından	95
3. Tarafların Borçları Bakımından	96
4. Şekil Bakımından	96

§9. AVUKATA TEMSİL YETKİSİ VERİLMESİ

I. GENEL OLARAK	97
II. DAVA EHLİYETİ OLMAYANLARIN TEMSİL YETKİSİ VERMESİ	98
III. TEMSİL BELGESİ (Vekâletname)	99
1. Genel Olarak	99
2. Temsil Belgesinin Türleri	100
a) Özel Davaya Vekâletnamesi	100
b) Genel Davaya Vekâletnamesi	100
3. Temsil Belgesini Düzenleyecek Makam	102

§10. DAVAYA VEKÂLETİN KAPSAMI

I. AVUKATA ÖZEL YETKİ VERİLMESİNİ GEREKTİRMEYEN İŞLEMLER	105
1. Hükümün Kesinleşmesine Kadar Gerekli Olan İşlemler	105
2. Hükümün İcrasına İlişkin İşlemler	106
3. Yargılama Giderleri ve Avukatlık Ücretinin Tahsili	106
4. Bu İşlemlere Karşı Yapılacak İşlemler	106
II. AVUKATA ÖZEL YETKİ VERİLMESİNİ GEREKTİREN İŞLEMLER	107
A. Bir Kanun Hükümü Gereğince Özel Yetki Aranan İşlemler	107
1. Sulh (HUMK 63, BK 388/III)	107
2. Tahkim (HUMK 63, BK 388/III)	108
3. İbra (HUMK 63)	109
4. Davadan Feragat (HUMK 63)	109
5. Kabul (HUMK 63)	110
6. Yeminin Kabulü Veya Reddi (HUMK 63)	110
7. Mahkûmunbihi Kabz (HUMK 63)	111
8. Haczin Fekki (Kaldırılması) (HUMK 63)	111
9. Hâkimin Reddi (HUMK 33/I)	111
10. Başkalarını Tevkil (BK 390/III, AK 171/II)	112

11. Anayasa Mahkemesinde Dava Açmak	115
B. Yargısal ve Bilimsel İctihatlar Gereğince Özel Yetki Alınması Gereken Durumlar	115
1. Hâkim Aleyhine Tazminat Davası Açılması	116
2. İadei Muhakeme	116
3. Davanın Islahı	116
4. Yemin Teklifi	117
5. Şahsen Kullanılacak Haklara İlişkin Davalar	117
6. Diğer Bazı Durumlar	117
C. Davaya Vekâletin Kapsamı Dışında Kalan ve Genel Olarak Vekilin Özel Yetkisini Gerektiren İşlemler	118
III. ÖZEL YETKİSİ BULUNMAYAN AVUKATIN ÖZEL YETKİYİ GEREKTİREN BİR İŞLEMİ YAPMASININ SONUÇLARI	118
IV. DAVADA AVUKATLA TEMSİL EDİLEN KİMSENİN DURUMU	119

§11. DAVAYA VEKALETİN SONA ERMESİ

I. AVUKATIN İSTİFASI	121
1. İç İlişki Bakımından	121
2. Dış İlişki Bakımından	122
II. AVUKATIN AZLI	122
III. AVUKAT BAKIMINDAN BAZI ÖZEL NEDENLERİN GERÇEKLEŞMESİ	123
IV. İŞ SAHİBİ BAKIMINDAN BAZI ÖZEL NEDENLERİN GERÇEKLEŞMESİ	124

§12. AVUKATLIK ÜCRETİNE İLİŞKİN SORUNLAR

I. GENEL OLARAK	125
II. AVUKATLIK ÜCRET SÖZLEŞMESİNİN GEÇERLİLİK ŞARTLARI	127
A. Esasa İlişkin Şartlar	127
1. Genel Olarak	127
2. Esasa İlişkin Diğer Geçerlilik Şartları	128
3. Belli Miktar Şartı	129
B. Şekle İlişkin Şartlar	132
1. Genel Olarak	132
2. Türk Hukukunda Yazılı Şeklin İsbat Şartı Olması	132
III. HÂSILI DAVAYA İŞTİRAK YASAĞI (Pactum de quota litis ve palmarium)	134
A. Genel Olarak	134
B. Hâsılı Davaya İştirak Yasağının Tarihi, Ahlâkî ve Kültürel Boyutları	134
1. Roma Hukukunda	134
2. Modern Kodifikasyonlarda	136
C. Hâsılı Davaya İştirak Yasağının Gerekçeleri	137
D. Başarıya Göre Değişen Ücret Kararlaştırılması Hâsılı Davaya İştirak Sayılır mı?	138
1. Genel Olarak	138
2. Ücretin Belirli Olması ve Başarı Ücreti	140
IV. ÜCRET SÖZLEŞMESİNİN GEÇERSİZLİĞİNİN İLERİ SÜRÜLMESİ VE HAKKIN KÖTÜYE KULLANILMASI YASAĞI	142

V. AVUKATLIK ÜCRETİNİN DAVAYI KAYBEDEN TARAFAYA YÜKLETİLEN VEKÂLET ÜCRETİNDEN FARKI	144
VI. AVUKATLIK ASGARİ ÜCRET TARİFESİ	145
1. Genel Olarak	145
2. Yürürlükteki Asgarî Ücret Tarifesi	146

§ 13 AVUKATIN HUKUKÎ SORUMLULUĞU

I. AVUKATIN HUKUKÎ SORUMLULUĞUNU BELİRLEYEN İLİŞKİLERE GENEL BAKIŞ	149
II. AVUKATIN SÖZLEŞMESEL SORUMLULUĞU	149
A. Avukatlık Sözleşmesinden Doğan Hukukî Sorumluluk Konusunda Bazı Ön Sorunlar	149
1. Genel Olarak	149
2. Avukatlık Sözleşmesi ve İçeriği	150
3. Hatır İlişkileri	150
4. Sözleşmenin Tipik Bir Avukatlık Faaliyetine İlişkin Olması	151
5. Sözleşmenin Geçersiz Olması	151
B. Avukatın Sözleşmesel Sorumluluğunun Şartları	152
1. Avukatın Sözleşmeye Aykırı Davranışı	152
a) Sorumluluğun Sebebi Olarak İhlâl Edilen Meslekî Yükümlülüğün Çevresi	152
b) İş Sahibinin Talimatına Uygun Hareket Etme Borcu	155
2. Zarar ve İliyet (Nedensellik) Bağı	156
3. Kusur	159
4. Ücret Alacağıının Tazminat Borcuna Mahsubu	159
5. Zamanaşımı	160
III. AVUKATIN SÖZLEŞME DIŞI SORUMLULUĞU	161
IV. AVUKATIN ÜÇÜNCÜ KİŞİLERE KARŞI HUKUKÎ SORUMLULUĞU	162

§14 ADLÎ YARDIM (Adlî Müzaheret)

I. GENEL OLARAK	165
II. ADLÎ YARDIMDAN YARARLANABİLMENİN ŞARTLARI	166
1. Yoksulluğun Belgelendirilmesi	166
2. Talepte Bulunanın Haklılığı	166
3. Talepte Bulunanın Gerçek Kişi Olması	166
III. ADLÎ YARDIMIN SAĞLAYACAĞI MUAFİYETLER	167
IV. ADLÎ YARDIM TALEBİNDE BULUNULMASINDA UYGULANACAK USUL	167
AVUKATLIK KANUNU	169
Avukatlık Asgari Ücret Tarifeleri	237
1412 Sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununu Değiştiren 3842 Sayılı Kanun Gereğince Yapılacak Hukukî Yardımlar İçin Avukatlık Ücret Tarifesi	249
KAVRAM İNDEKSİ	253
KANUN MADDELERİNE GÖRE ARAMA CETVELİ	259

BİBLİYOGRAFYA

- ADAY, Nejat: Avukatlık ve Noterlik Mevzuatı, Ders Notları, (Teksir), İstanbul 1992.
- ADAY, Nejat: Avukatlık Ücret Sözleşmesinin Geçerlilik Şartları Üzerine, İBD 1993/1-2-3'den Ayrıbası, İstanbul 1993.
- ADAY, Nejat: Türk Hukukunda Avukatın Mesleki Yükümlülükleri, İBD 1993/7-8-9'dan Ayrıbası, İstanbul 1994.
- Ahmet Refik: Onikinci Asr-ı Hicri'de İstanbul Hayatı, (1689-1785), Enderun Kitabevi, İstanbul 1988, s. 207.
- AKGÜNDÜZ, Ahmet: İslam Ve Osmanlı Hukukunda Gıyapta Yargılama Müessesesi, Belleten, 1986/C. L, S. 196.
- AKYILMAZ, Gül: Tanzimattan Önce Avukatlık Müessesesi, Türk Hukuk Enstitüsü Dergisi, Yıl 1, Sayı 12.
- AKYOL, Şener: Medeni Hukukta Uygulama Örnekleri, Genel İlkeler, Şahıslar, Aile Hukuku, C. I, İstanbul 1984.
- Ali Galip: Bizim Tarih, İBD 1931, S. 52-4.
- ARCAK, Ali: Kamulaştırma-Devletleştirme Kanunları, C. II, 2. Bası, Ankara 1986.
- ARIK, K. F.: Avukatın Müvekkiline Karşı Mesuliyeti, (Avukat yeni içtihatları takip etmemekten mesul müdür?), Adliye Dergisi, 1944/No. 40.
- ATAAY, Aytekin: Şahıslar Hukuku, Birinci Yarım, Giriş-Hakikî Şahıslar, Üçüncü Bası, İstanbul 1978.
- ATAR, Fahrettin: İslâm Adliye Teşkilatı, Ortaya Çıkışı ve İşleyişi, Ankara (tarihsiz).
- BAUMGARTNER, Urs: Werbeverbot für Anwälte in den USA und in der Schweiz, SJZ 1980/Heft 23.
- BAYINDIR, Abdülaziz: İslâm Muhakeme Hukuku, (Osmanlı Devri Uygulaması), İstanbul 1986.
- BELGESAY, Mustafa Reşit: Hukukî Muamelelerde Temsil, İstanbul 1941.
- BERKİ, Ali Himmet: İslâm Şeriatinde Kaza (Hüküm ve Hâkimlik) Tarihi ve İfta Müessesesi, Ankara 1962.
- BERKİN, Necmeddin M.: Avukatlar Hukukuna ve Dava Vekaletine İlişkin Yeni Hükümler Yeni İçtihatlar, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi 50. Yıl Armağanı, İstanbul 1973.
- BERKİN, Necmettin M.: Tatbikatçılara Medenî Usul Hukuku Rehberi, İstanbul (tarihsiz).
- BETİL, Aden: 100. Yılında Baro, İBD 1978/1-2-3, C. 52.
- BLASS, Heinz: Ältere und neuere Probleme der Pflicht zur Wahrung des "Berufsgeheimnisses", SJZ 1966 (62), Heft 22.
- BRUNNER, Herbert: Die Anwaltsgemeinschaft, Diss., Arlesheim 1977.
- CAN, Ahmet/ KAVAK, Ahmet: Kaynakçalı Gelir Vergisi, Kurumlar Vergisi, Katma Değer Vergisi, Fonlara İlişkin Kanunlar, Vergi Usul Kanunu, 1, 8. Baskı, İstanbul 1992.
- CENTEL, Nur Başar: Ceza Muhakemesi Hukukunda Müdafî, İstanbul 1984.

- CSIZMAS, Michael: Die Rechtsanwaltschaft in der Sowjetunion Diss., Zürich 1976.
- DERELİ, Ferruh: Yeni Avukatlık Kanununun Kabulü Üzerine Başkanın Konuşması, İBD, Avukatlık Kanunu Özel Sayısı, İstanbul 1969.
- Di MARZO, Salvatore: Roma Hukuku, 2. Bası, (çev. Ziya Umur), İstanbul 1959.
- DONAY, Süheyl: İnsan Hakları Açısından Sanığın Hakları ve Türk Hukuku, İstanbul 1982.
- DONAY, Süheyl: Meslek Sırrının Açıklanması Suçu, İstanbul 1978.
- DONAY, Süheyl: Vekilin Talimata Uyuma Ve Dürüstlikle Hareket Etme Borcu, BATİDER, 1970/C. V.
- DORIS, Philippos: Die unmittelbare Stellvertretung des BGB im Lichte funktions- und strukturähnlicher Rechtsgebilde anderer Rechtsordnungen, Festschrift für Karl Larenz zum 80. Geburtstag am 23 April 1983, München 1983.
- DURAN, Lutfi: İdare Hukuku Ders Notları, İstanbul 1982.
- EREM, Faruk: Adli Yardım, İmran Öktem'e Armağan, Ankara 1970.E
- EREM, Faruk: Avukatlık Sırrı, ABD 1969/5.
- EREM, Faruk: Avukatın İş Reddetme Hakkı, ABD 1969/4.
- EREM, Faruk: Meslek Kuralları, (Şerh), 3. Bası, Ankara 1977.
- EREM, Faruk: Reklam Yasası, İzBD, 1996/1.
- Evlıya Çelebi Seyahatnamesi: 1. Bölüm, C. I, İkdam Matbaası, Dersaadet 1314.
- GAUTSCHI, G.: Berner Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht, Bd. IV, Das Obligationenrecht, 2. Abt., Die einzelnen Vertragsverhältnisse, 4. Teilbd., Der einfache Auftrag, Art. 384-406 OR, 3. Aufl., Bern 1971.
- GOSSNER, Ph.: Der Avoué, Ausschnitt aus der französischen Anwaltsordnung, Diss., München 1930.
- GÖZÜBÜYÜK, Abdullah Pulat: Alman, Fransız, İsviçre ve İtalyan Ceza Kanunlarıyla Mukayeseli Türk Ceza Kanunu Şerhi, C. IV, Hususi Kısım-Cürümler, Madde 448-592, 5. Baskı, İstanbul (tarihsiz).
- GULDENER, M.: Berufsgeheimnis und Honorarforderung des Rechtsanwaltes, SJZ 1948 (44), Heft 11.
- GULDENER, Max: Schweizerisches Zivilprozeßrecht, Dritte, verbesserte und vermehrte Aufl., Zürich 1979.
- GÜLAN, Aydın: Kamu Hizmeti ve Görülüş Usulleri, Daktilo Edilmiş Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1987.
- GÜRDOĞAN, Burhan: Davaya Vekâlette Özel Mezuniyeti Gerektiren Haller, Temsil ve Vekâlette İlişkin Sorunlar. Sempozyum, İstanbul 1977.
- HABSCHEID, Walter J.: Schweizerisches Zivilprozess- und Gerichtsorganisationsrecht, Ein Lehrbuch seiner Grundlagen, unter Mitarbeit von Stephen Berti, Basel 1986.
- Hamdi Halim, Cumhuriyet Devrinde Avukatlık Müessesesi, İBD 1933.
- HATEMİ, Hüseyin: (Rona SEROZAN/Abdülkadir ARPACI ile birlikte), Borçlar Hukuku Özel Bölüm, İstanbul 1992.
- HATEMİ, Hüseyin: Kişiler Hukuku Dersleri, İstanbul 1992.
- HEINTZMANN, Walther: Die Prozeßführungsbefugnis, Köln/Berlin/Bonn/München 1970.
- HUBER, Hans: Aufgabe und Bedeutung des freien Anwaltsstandes im Rechtsstaat, SJZ 1957 (53), Heft 18.
- İYİMAYA, Ahmet: Avukatlıkta Özen Borcu, Sorumluluk Ve Tazminat Hukuku Sorunları'nda, Ankara 1990.

- İYİMAYA, Ahmet: Temsil Yoluyla Bağtlanan Avukatlık Sözleşmesi İçin Özel Yetkinin Varlığı Zorunlu mudur? TBB 1993/3-4'den Ayırması.
- İYİMAYA, Ahmet: "Gizli Belgeli" Adalet (!) (Yahut Savunmasız Yargı), Sorumluluk ve Tazminat Hukuk Sorunları'nda, İstanbul 1990, s. 278 vd.
- KARACABEY, M. Haldun: Avukatlık Kanununun 56'ncı Maddesi Açısından "Faks" İle Tebliğ, İBD 1991/1-2-3.
- KARAHASAN, M. Reşit: Sorumluluk ve Tazminat Hukuku, C. II, Ankara 1989.
- KİP, Levent: Avukatlık Şirketleri-Başka Şehirde Büro Açma-Meslekte Uzmanlık-Ve Reklam Yasası, İBD 1992/7-8-9.
- KIYAK, Fahrettin: Avukatlık Ücreti (Müvekkil) Veya (Vekil) den Hangisi Lehine Hükmolunmalıdır? ABD 1973/3.
- KNAPP, Wolfgang: Der Verteidiger - Ein Organ der Rechtspflege?, Diss., Köln-Berlin-Bonn-München 1974.
- KOYUNCUOĞLU, Tennur: Avukatlık Mesleği-Baro-Hukuksal Koruma Sigortası İlişkisi, Sempozyum, s. 188-211.
- KÖTELİ, M. Argun: Hizmet Aktini İstisna ve Vekâlet Akitlerinden Ayırıcı Kıstaslar Üzerine Bir İnceleme, İBD, 1985/1-2-3.
- KUCHINKE, Kurt/ SCHÖNKE, Adolf, Zivilprozessrecht, 9. Aufl., Karlsruhe 1969.
- KUNTMAN, Osman: 1136 Sayılı Avukatlık Kanununun 14 üncü Maddesi Hükmiyle İlgili Bir İnceleme, ABD, 1971/2.
- KUNTMAN, Osman: Avukatlık Ücreti İle İlgili Hasılı Davaya İştirâk, Başarıya Göre Değişen Nisbî Ücret ve Dava Edilen Şeyin Aynen Avukata Ait Olacağı Konularında Bir İnceleme ve Yargıtay Uygulamalarının Eleştirisi, İBD 1984/7-8-9.
- KURU, Baki: Hukuk Muhakemeleri Usulü, C. I, 5. Basım, İstanbul 1990.
- KURU, Baki: Hukuk Muhakemeleri Usulü, C. IV, Dördüncü Baskı, Ankara 1984.
- KURU, Baki: Hukuk Muhakemeleri Usulü, Cilt III, 5. Baskı, İstanbul 1991.
- KUTLU SUNGURBEY, Ayfer: Yetkisiz Temsil, özellikle culpa in contrahendo (sözleşmenin görüşülmesinde kusur) ve olumsuz zarar, Birinci Basım, İstanbul, Haziran 1988.
- KÜNZLER, Erwin: Das Anwaltsrecht des Kantons Appenzell-Ausserrhoden, Anhang zum innerrhodischen Anwaltsrecht, Diss., St. Gallen 1976.
- MERZ, Hans: Anwaltsgeheimnis und Fiskus, ZBJV 1980.
- MERZ, Hans: Vertrag und Vertragsschluß, Freiburg 1988.
- MÜDERRİSOĞLU, Feridun: Avukatlıkta Vekâlet Ve Ücret Sözleşmesi Ve İçtihatlar, Ankara 1974.
- OĞUZMAN, Kemal: Borçlar Hukuku Dersleri, C. I, İstanbul 1987, 4. Bası.
- OĞUZMAN, Kemal/SELİÇİ, Özer: Eşya Hukuku, 6. Bası, İstanbul 1992.
- ÖKTEM, İmran: Hukuk-Usulü-Muhakemeleri Kanunu, İçtihatlar, 2. Bası, İstanbul 1943.
- ÖNAL, Hilmi: Müvekkilin Ücret Ödeme Borcu ve Avukatlık Ücreti, YD 1983/3.
- ÖZAY, İl Han: Devlet, İdarî Rejim ve Yargısal Koruma, III, İstanbul 1990.
- ÖZKEND, A. Haydar: Türkiyede Avukatlık, İstanbul 1938.
- ÖZKENT, Ali Haydar: Avukatın Kitabı, İstanbul 1940.
- PAYEN, Fernand: Baro, Sanat ve Vazife, (çev. Ali Haydar Özkent), İstanbul 1935.
- PEKCANİTEZ, Hakan: Davanın Sonucuna Katılma Yasası, (Hasılı Davaya İştirak Yasası), İBD 1989/10-11-12, C. 63.

- POLAT, Muzaffer: Savunma, Savunma Hakkı, Dosya İnceleme Yetkisi, İBD, 1986/4-5-6.
- POSTACIOĞLU, İlhan E.: Medeni Usul Hukuku Dersleri, 1711 Sayılı Kanuna göre yazılmış Altıncı Bası, İstanbul 1975.
- RENDA/ONURSAN, Borçlar Hukuku, C. II, Ankara 1973.
- RINSCHÉ, Franz-Josef: Die Haftung des Rechtsanwalts und des Notars, Ein Handbuch für die Praxis, 4. erneuerte und erweiterte Aufl., Köln-Berlin-Bonn-München 1992.
- ROSENBERG, Leo/ SCHWAB, Karl Heinz, Zivilprozessrecht, 12. Aufl., München 1977.
- ROUSSELET, Marcel: Adalet Tarihi, (çev. Adnan Cemgil), İstanbul 1963.
- Rıza Nur, Memleketimizde Avukatlık ve İstanbul Barosunun Tarihçesi, I, İBD 1933.
- Rıza Nur, Memleketimizde Avukatlık Ve İstanbul Barosunun Tarihçesi, II, İBD 1933.
- RUTKOWSKY, Heinz: Die Problematik der quota litis, NJW 1962, Heft 1/2.
- SAĞNAK, Sadi/ BORALIDAĞ, Kemâl, Devlet Camiasında Avukatlık ve Baro ve Yeni Avukatlık Kanununun Karakteristik Vasıfları, Ankara 1939.
- SAKAOĞU, Necdet: Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, Cilt 1, İstanbul 1993, Arzuhalçiler Maddesi.
- SUNGURTEKİN, Meral: Avukatlık Mesleği, Avukatın Hak ve Yükümlülükleri, Doktora Tezi, İzmir 1995.
- STRÄULI, Hans/ MESSMER, Georg: Kommentar zur Zürcherischen Zivilprozessordnung, Gesetz über den Zivilprozess vom 13. Juni 1976, Zürich 1976.
- TANDOĞAN, Halûk: Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri, C. II, 2. Bası, İstanbul 1987.
- TEKİNAY, S. Sulhi: Avukatlık Ve Noterlik Mevzuatı, Ders Notu, (daktilo ile teksir), İstanbul 1985.
- TEKİNAY, Selahattin Sulhi/ AKMAN, Sermet/BURCUOĞLU, Halûk/ALTOP, Atillâ, Tekinay Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, C. I-II, 6. Bası, İstanbul 1988.
- TOSUN, Öztekin: Ceza Muhakemesinde Temsil ve Vekâlet, Temsil ve Vekâlete İlişkin Sorunlar Sempozyumu, İstanbul 1977.
- TOSUN, Öztekin: Türk Suç Muhakemesi Hukuku Dersleri, Cilt I, Genel Kısım, 4. Bası, İstanbul 1984.
- TRAUTWEILER, Hans: Aargauisches Anwaltsrecht, Diss., Aargau 1946.
- von TUHR, Andreas: Borçlar Hukukunun Umumi Kısım, Cilt 1-2, çev. Cevat Edege, Ankara 1983.
- ÜÇOK, Coşkun: Savcılıkların Avrupa Hukukunda Gelişmesi ve Türkiyede Kuruluşu, Sabri Şakir Ansay'ın Hatırasına Armağan, Ankara 1964.
- ÜSTÜNDAĞ, Saim: Medeni Yargılama Hukuku, C. I-II, 5. Bası, İstanbul 1992.
- VURAL, Perihan: Noterler Yönünden Temsil Ve Vekâlet, Temsil ve Vekâlete İlişkin Sorunlar, Sempozyum, İstanbul 1977.
- WEGMANN, Paul: Die Berufspflichten des Rechtsanwalts unter besonderer Berücksichtigung des zürcherischen Rechts, Diss., Zürich 1969.
- WIDMER, Max: Die Gewerbefreiheit nach schweizerischem und die Berufsfreiheit nach deutschem Recht, Eine Rechtsvergleichende Studie, Bern 1967.
- YAVUZ, Cevdet: Türk Borçlar Hukuku, Özel Hükümler, C. II, Genişletilmiş ve Yenilenmiş 2. Baskı, İstanbul 1993.
- YAZICI, Hilmi/ATASOY, Hasan: Şahıs Aile ve Miras Hukuku ile ilgili Yargıtay Tatbikatı, 1952-1970, kanun metni açıklama ve emsal içtihatlar, Ankara 1970.
- YURTCAN, Erdener: Ceza Yargılaması Hukuku, Yenileştirilmiş ve Genişletilmiş 4. Bası, İstanbul 1991.

KISALTMALAR

ABD	: Ankara Barosu Dergisi
Abs.	: Absatz
AG	: Anwaltsgesetz
a.g.e.	: adı geçen eser
a.g.m.	: adı geçen makale
Art.	: Artikel
Aufl.	: Auflage
AK	: Avukatlık Kanunu
AvYön	: Avukatlık Kanunu Yönetmeliği
AYM	: Anayasa Mahkemesi
AYİM	: Askerî Yüksek İdare Mahkemesi
b.	: bent
bak.	: bakınız
BATİDER	: Banka ve Ticaret hukuku dergisi
Bd.	: Band
BGB	: Bürgerliches Gesetzbuch
BGE	: Entscheidungen des Schweizerischen Bundesgerichts
BGH	: Bundesgerichtshof
BGHZ	: Entscheidungen des Bundesgerichtshofs in Zivilsachen
BK	: Borçlar Kanunu
BRAO	: Bundesrechtsanwaltsordnung
C.	: Cilt
CD	: Ceza Dairesi
CMUK	: Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu
çev.	: Çeviren
Dan.	: Danıştay
DD	: Danıştay Dergisi
Diss.	: Dissertation
dn.	: dipnotu
f.	: fıkra
GVK	: Gelir Vergisi Kanunu
HD	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
HUMK	: Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
İAK	: İsviçre Avukatlık Kanunu

~~XXX~~

İBD	: İstanbul Barosu Dergisi
İBK	: İçtihadî Birleştirme Kararı
İK	: İcra İflâs Kanunu
İKİD	: İlmî ve Kazai İçtihatlar Dergisi
İYUK	: İdari Yargılama Usulü Kanunu
karş.	: karşılaştırınız
MK	: Medenî Kanun
m., md.	: madde
N., Nr.	: Numara, Nummer
NJW	: Neue Juristische Wochenschrift
NK	: Noterlik Kanunu
OLG.	: Oberlandesgericht
OR	: Schweizerisches Obligationenrecht
RG	: Resmî Gazete
RGZ	: Entscheidungen des Reichsgerichts in Zivilsachen
S.	: Sayı
s.	: sayfa
Sempozyum	: Demokratikleşme İnsan Hakları ve Hukuk Devleti Bağlamında Avukatlık Mesleği (Sorunlar-Çözüm Perspektifleri), 25-29 Ekim 1995 Antalya, İstanbul Barosu Yayını, İstanbul, Mart 1996.
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TBBD	: Türkiye Barolar Birliği Dergisi
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TebK.	: Tebligat Kanunu
Teilbd.	: Tebligat Kanunu
TTK, TK	: Türk Ticaret Kanunu
vd.	: ve devamı
Yarg.	: Yargıtay
YasaHD	: Yasa Hukuk Dergisi
YKD	: Yargıtay Kararları dergisi
YD	: Yargıtay Dergisi
ZbjV	: Zeitschrift des bernischen Juristenvereins
ZGB	: Schweizerisches Zivilgesetzbuch
ZPO	: Zivilprozeßordnung
ZR	: Blätter für Zürcherische Rechtssprechung
ZSR	: Zeitschrift für Schweizerisches Recht